

# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

### תוכן עניינים

- א. סימני העוף לא נאמרו מה נשר ... אף כל כיוצא בו ממא תורין שיש להן אצבע יתרה וזפק וקורקבן נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין אף כל כיוצא בהן טהורין ... לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים 1.....
- ב. גמירי עשרים וארבעה עופות טמאים הוו 3.....

### דף סא.

**א. סימני העוף לא נאמרו מה נשר ... אף כל כיוצא בו טמא תורין שיש להן אצבע יתרה וזפק וקורקבן נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין אף כל כיוצא בהן טהורין ... לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים**

סימני העוף<sup>1</sup> לא נתפרשו בתורה אלא שפירש ומנה הכתוב עופות טמאים וטהורים בשמותם, וראו חכמים במה שהם מחולקים הטהורים מהטמאים וע"י כך עשו סימני טהרה, ומצאו שהם ארבע סימנים אלו<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> שו"ע ונו"כ יו"ד פב א

<sup>2</sup> סימני עוף טהור לא נתפרש וכו'. עי' מדרש רבה פ' תולדות ס"ה דר"ח בדק זרזיר שהניח אותו על עלייתו, ואם יבואו אצלו עופות טמאים הרי"ז סימן שגם הוא טמא ובא אצלו עורב ואמר מסאבא הוא וכו'. וזהו מאמר ז"ל ב"ק צ"ב ב' לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו ועו"ש. ועי' מדרש תלפיות אות ב' וענף בדיקת עוף, שהביא ד' המדרש הנ"ל והק' למה הוצרך לבדיקה כזו היה לו לבודקו בסימניו הידועים כמ"ש בב"י באן, וכתב ליישב בג' אופנים, א', לצאת מכל ספק, שהרי יש חשש שמא דורס וכו', ב', ר' הייא רצה לבודקה באופן שישאר העוף בחיים כדי להראות לכל שיכירו אם הוא מין טהור או לא. ג', רצה בבדיקה זו מילתא אנב אורחי' קמ"ל ללמד מוסר לאדם וכו' ע"ש. ועי' סנהדרין ק"ח עופות טהורים דירתן אצל הצדיקים. דעת תורה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

א. הטהור אינו דורס ואפילו שאוכל זבובים ושקצים ורמשים מחיים אין זה דריסה ולא סימן דריסה<sup>3</sup>, וכבר התבאר לעיל דף נט: שי"א<sup>4</sup> שהכוונה שדורס ואוכל חי<sup>5</sup> וי"א<sup>6</sup> דורס ואוכל רצה לומר שנותן רגלו על האוכל כשהוא אוכלו ומחזיקו ברגליו שלא ינוד ולא ינטל כולו אצל פיו בידוע שהוא טמא. וי"א<sup>7</sup> שהכוונה שנועץ צפרניו בבעלי חיים ודורסן

וג' סימני טהרה<sup>8</sup>

ב. אצבע יתירה י"א<sup>9</sup> אצבע שאחורי האצבעות ויש אומרים שרצה לומר האצבע האמצעי הוא גדולה מהאחרים.

ג. זפק<sup>10</sup>.

ד. קורקבנו נקלף ביד דהיינו שבכל קורקבן יש בתוכו כיס לבן ואם הוא נקלף ביד הרי הוא סימן טהרה. ואפילו אם אינו נקלף ביד כיון שהוא דבוק בחזקה אלא אם כן מניחו בשמש ואז נתרפה ונקלף ביד הרי זה כנקלף ביד. ואם אינו נקלף אלא בסכין לא הוי סימן וכיון שיש בו ג' סימני טהרה אליו<sup>11</sup> וידוע בודאי שאינו דורס מותר לאכלו שאין בכ"ד עופות טמאים כיוצא בו.

<sup>3</sup> שאנו רואין כמה עופות שאנו יודעין בודאי שהם טהורים והם אוכלים זבובים ושקצים ורמשים מחיים. לבוש שם.

<sup>4</sup> ר"ת בחולין סא ע"א בתוד"ה הדורס וכ"כ הרא"ש (שם סי' נח) והרשב"א (שם סב). ד"ה אמרו חכמים) והר"ן (כ: ד"ה אמרו חכמים) וכן הסכים הרשב"א בתורת הבית (ארוך ב"ג שי"א סד). וכך הם דברי הטור סי' פב, וגם הר"ן כתב כן:

<sup>5</sup> ומיהו אכילת זבובים ושקצים חיים לא חשבינן ליה דורס (רשב"א שם)

<sup>6</sup> רש"י חולין סב ע"א ד"ה וני מילי

<sup>7</sup> והרב המגיד בפרק א' מהלכות מאכלות אסורות (הט"ז) כתב פירוש רש"י ופירוש רבינו תם ואח"כ כתב והרמב"ן (חי' ס. ד"ה מתני') פירש שהוא אותו שנועץ צפרניו בבעלי חיים ודורסן וזהו הפירוש שכתב הר"ן (שם) שהוא הנכון וכ"כ הש"ך שם ס"ק ג

<sup>8</sup> ורמזים במילה צפ"ר שאות שניה מאצבע היא צ' ומזפק פ' ומדורס ו' ומקורקבן ר' (כף החיים שם אות ח בשם האר"י ז"ל והרשב"ן במגן אבות ח"ג דף סג ע"ב)

<sup>9</sup> רש"י שם וכתב הר"ן (שם ד"ה ואצבע) ואף על פי שברוב העופות היא קרי לה יתירה לפי שאינה בסדרי חברותיה אבל אחרים אומרים שאי אפשר שתהיה זו אצבע יתירה דהא כגמרא (סא.) אמרינן דנשר אין לו אחד מסימני טהרה אלמא שאין לו אצבע יתירה ואם זו שאחורי הרגל היא אצבע יתירה היאך אפשר שלא תהא בנשר והלא עיקר דריסה באותו אצבע היא והנשר גדול שבדורסים לפיכך פירשו שהאצבע שלפניו גדולה ויתירה מחברותיה קרויה אצבע יתירה ואין אצבע זו בנשר שאין לו אלא שתי אצבעות שלפניו שהן שוין ואחת לאחריו עכ"ל:

<sup>10</sup> והוא הנקרא בלשון הכתוב "מוראה" והמאכל הולך מהושט אל הזפק ושם מתרכך ומשם למערכת העיכול (ערוה"ש שם סעי' ד)

<sup>11</sup> ומן הדין אם אין לו סימני טהרה אחד מועיל כדאיתא בחולין נט ע"א ועיין ערוה"ש שם מסעי' ז עד סעי' כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וביטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

י"א<sup>12</sup> שמצות עשה לבדוק בסימני בהמה והעוף כשנרצה לאוכלם<sup>13</sup>, ומצווין אנו גם לדון בעופות ולומר זה טמא וזה טהור. וי"א<sup>14</sup> שאינה מצות עשה ואינה נמנית במנין המצוות הבדיקה אינה מצוה חיובית, ומי שלא רוצה לאכול בשר רשאי, ואינו צריך לבדוק<sup>15</sup>.

דף סא:

## ב. גמירי עשרים וארבעה עופות טמאים הוו

כבר התבאר לעיל דף נט: שסימני עוף טהור<sup>16</sup> לא נתפרש מן התורה, אלא מנה מנין טמאים בלבד ושאר מיני העוף מותרין, והמינין האסורין ארבעה ועשרים הן, ואלו הן: (א) נשר<sup>17</sup> (ב) פרס, (ג) עזניה, (ד) דאה והיא הראה האמורה במשנה תורה, (ה) איה והיא הדיה האמורה במשנה תורה, (ו) מין האיה שכן כתוב בה למינה מכלל שהוא שני מינין, (ז) עורב, (ח) זרזיר שכן נאמר בעורב למינו להביא את הזרזיר, (ט) יענה, (י) תחמס, (יא) שחף, (יב) ניץ, (יג) ושרנקא והוא מין הניץ שכן כתוב בו למינהו, (יד) כוס, (טו) שלך<sup>18</sup>, (טז) ינשוף, (יז) תנשמת, (יח) קאת, (יט) רחמה, (כ) חסידה, (כא) האנפה, (כב) מין האנפה שכן נאמר בה למינה, (כג) הדוכיפת, (כד) העטלף.

<sup>12</sup> ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קמט קנ, וחינוך קנג ותע עיין מנ"ח שם ושם  
<sup>13</sup> ומי שאכל אחד ממיני בעלי חיים האמורים ולא בדק את סימניו, אף על פי שמצא אחר כך שאכל מין שמותר באכילה, הרי זה ביטל מצות עשה של בדיקת הסימנים. וכ"כ המגילת אסתר, מרגניתא טבא, קנאת סופרים ולב שמח בסהמ"צ שורש ו' בדעת הרמב"ם  
<sup>14</sup> רמב"ן בהשגות לסה"מ שורש ו' לא מנה לעשה כלל, ובמ"מ פ"א ה"א ממאכ"א כתב בדעת הרמב"ם ביאור ענין מצות אלו בספר המצוות שהוא שאנו רשאים לאכול מההורין ולא הטמאים כמו שאמרו בת"כ אותה תאכלו ולא בהמה טמאה וידוע שלא הובא מכלל עשה עשה וכן מבואר בגמ' באלו טריפות (דף ס"ו:) גבי דגים ברייתא שם. והרי זה כאילו באו מצות עשה על מניעת האסורות בענין הצווי כמניעה ממלאכה בימים המקודשים וזה ברור ובלח"מ שם כתב כונתו לומר דהעשה לידע הסימנים מההורים אינו אלא לתת עשה בטמאים דסבירא ליה פשטיה דקרא כמדובר.  
<sup>15</sup> כשם שלדעתם אין השחיטה מצוה כיון שמי שאינו רוצה לאכול בשר לא צריך לשחוט. ואין בזה אלא לאו הבא מכלל עשה, כשאוכל בשר שאינו שחוט – ע"י ראב"ד שם מצוה קמו וכס"מ שם מצוה קמט.  
<sup>16</sup> רמב"ם מאכלות אסורות פ"א הי"ד שו"ע יו"ד סי' פב סעי' א  
<sup>17</sup> אין זה איגל"א שהרי יש לו אצבע יתירה ונשר אין לו סימן טהרה כלל (הג"מ שם אות ה)  
<sup>18</sup> בגמ' חולין סג ע"א פי' שהוא שולה דגים מן הים ונקרא כיום שלדג (ספר הכשרות פ"ט ס"ק לו)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת חולין

כל מי שהוא בקי<sup>19</sup> באותם מינים ובשמותיהם, הרי זה אוכל כל עוף שאינו מהם, ואינו צריך בדיקה ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור. ונאמן צייד לומר: עוף זה התיר לי רבי הצייד, אבל אינו נאמן לומר עוף זה התיר לי רבי החכם והוא שיוחזק אותו צייד שהוא בקי במינים הטמאים האמורים בתורה ובשמותיהם.

וכבר התבאר שם שאסור לאכול שום עוף אסור אלא אם כן יש עליו מסורת טהרה דהיינו שהוא דבר פשוט באותו מקום שעוף זה טהור שכך מסרו להם אבותיהם וכיון שמסורת בידם שזה העוף טהור

---

<sup>19</sup> שו"ע שם סעי' ב' ושו"ך ס"ק א'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748  
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה  
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

